

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

איראן המודרנית: מקום הצפונים עד הרפובליקה האסלאמית -
38011

תאריך עדכון אחרון 26-03-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ד' גרשון לונטל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dg.lewental@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד' בתיאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר דפנה גרשון לוונטל

תאור כללי של הקורס:

מאז העת העתיקה, עיצבה איראן את הפוליטיקה, התרבות, והרעיונות של המזרח התיכון, תוך השפעה על מהלך האירועים, כמו גם מגמות דתיות וחברתיות, והיא ממשיכה לשחק תפקיד מרכזי בעניינים אזוריים וגלובליים כאחד. קורס זה בוחן את ההיסטוריה הדינמית של איראן מאז עלייתה של האימפריה הצפופית, אשר ביססה את האסלאם השיעי כדת המדינה והניחה את היסודות של איראן של זמננו, דרך המאה השמונה עשרה הסוערת והמחולקת בין כאוס פוליטי וביסוס דתי, ועד לתמורות החברתיות-פוליטיות, המשברים הצבאיים והפיננסיים, והרפורמות החוקתיות של העידן הקאג'ארי. משם נשרטט את עלייתה ונפילתה של השושלת הפהלווית במאה העשרים ונחקר את הלהט המהפכני שיצר את הרפובליקה האסלאמית. נסיים בהשוואה בין התיאוריה למציאות של היסודות האידיאולוגיים של המשטר האיראני ובהערכת האתגרים הפנימיים המורכבים, מדיניות החוץ, והסיכויים העתידיים של המדינה היום.

מטרות הקורס:

הקורס יציג לסטודנטים/ות סקירה של ההיסטוריה של איראן מאז המאה השש עשרה על רקע ההתפתחויות ההיסטוריות במזרח התיכון. נדון במגמות חברתיות-תרבותיות חשובות, לרבות המתח בין דת ומדינה, כמו גם במעמדן של קהילות מיעוטיות ונשים. הסטודנטים/ות ילמדו על שורשיה של איראן בתזמננו, הגורמים וההשלכות של המהפכה האיראנית, ומדיניות הפנים והחוץ של הרפובליקה האסלאמית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, ירחיבו הסטודנטים/ות את הבנתם/ן של איראן, ושל ההיסטוריה והחברה שלה, כחלק מהמזרח התיכון הרחב יותר, תוך כדי פיתוח מימניות חשיבה וקריאה ביקורתיות.

דרישות נוכחות (%) :

90 (מותרת היעדרות של עד שני שיעורים במהלך הסמסטר ללא אישור)

שיטת ההוראה בקורס: קריאה לפני השיעור

השתתפות פעילה

דיונים בכיתה

בחנים קצרים

מבחן בית סופי

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא לאיראן ערב העידן המודרני
2. שושלות תרֶכְמֶנִיִּית ומוצאם של הצפופים

-
3. שֶׁאֵה אֶסְמָעִיל וְהַיּוֹסֵדָה שֶׁל אִירָאן הַשִּׁיעִית
 4. אֶפּוֹגִיאֹן הַכּוֹחַ הַצִּפּוּי תַּחַת שֶׁאֵה עֲבָאָס
 5. אִינְטֶרְגֵנוֹם וְכֹאֹס בִּאִירָאן בְּמֵאָה הַשְּׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה
 6. תַּמּוּרוֹת בְּמִדִּינָה וּבַחֲבֵרָה תַּחַת שְׁלֹטוֹן הַקֶּאג'אֲרִי
 7. מִמֶּרֶד הַטֶּבֶק וְעַד הַמֶּהֱפָכָה הַחוֹקִית
 8. עֲלִייתוֹ שֶׁל רֶצֶ'א ח'אן וְהַשּׁוֹשְׁלַת הַפְּהֻלִּית
 9. מִשְׁבָּרִים בְּשֹׁלְטוֹן הַפְּהֻלִּי בְּאַמְצַע הַמֵּאָה הָעֶשְׂרִים
 10. אוֹטוֹקְרַטִיָּה פְּהֻלִּית וְהַדֶּרֶךְ לַמֶּהֱפָכָה
 11. וְלֵאמֹת־פֶּקִיָּה: מִרְעִיּוֹן לַמֶּהֱפָכָה וּלְמִדִּינָה
 12. הַרְפּוּבְּלִיקָה הָאֶסְלָאמִית לְאַחַר מוֹתוֹ שֶׁל ח'מֵינִי
 13. לֹאן הַרְפּוּבְּלִיקָה הָאֶסְלָאמִית?

חֹמֶר חֹבֶה לְקִרְיָאָה:

רְאוּ אֶת הַסִּילְבוֹס הַמֵּלֵא בְּמוֹדֵל

חֹמֶר לְקִרְיָאָה נּוֹסֶפֶת:

מִרְכִּיבֵי הַצִּיּוֹן הַסּוֹפִי:

מִבְחָן בֵּית 50 %

הַשְּׁתַּתְּפוֹת פְּעִילָה / עֲבוּדַת צוּת 20 %

מַטְלוֹת הַגִּשָּׁה בַּמַּהֲלָךְ הַסַּמְסָטֵר: תְּרִגִּילִים / עֲבוּדוֹת / מִבְדָּקִים / דּוּחוֹת / פּוֹרוֹם / סִימוּלַצִּיָּה וְאַחֲרוֹת

20 %

נוֹכַחוֹת / הַשְּׁתַּתְּפוֹת בְּסִיּוֹר 10 %

מִידַע נּוֹסֵף / הַעֲרוֹת: